

Irodalom

- [1] DELANTY, GERARD: *Beyond the Nation-State: National Identity and Citizenship in.: a Multicultural Society – A Response to Rex*. Sociological Research Online Vol.1. 1996. <http://www.socresonline.org.uk/socresonline/1/3/1.html>
- [2] GABENNSCH, HOWARD: *Authoritarianism as World View*. American Journal of Sociology 77 (March), 1972. 857-75.p.
- [3] LIPSET, SEYMOUR M: *Homo Politicus*. Budapest, Osiris, 1995.
- [4] REX, JOHN: *National Identity in.: the Democratic Multi-Cultural State*. Sociological Research Online Vol.1. 1996. <http://www.socresonline.org.uk/socresonline/1/2/1.html>

Rudas János

Vélemények a zsidóságról

Előadásom annak az empirikus társadalomkutatásnak néhány eredményére támaszkodik, amely „Vélemények a másságról – előítéletek a fiatalok körében” témában a Bar Kochba Intézetben, a Soros Alapítvány támogatásával, Barcy Magdolna, Diósi Pál és Rudas János irányításával folyt 1995-1996-ban.

A cigányellenes attitűdöket meghatározó társadalmi és társadalomlélektani tényezőkről többváltozós statisztikai elemzéseket végeztünk, melynek során olyan életkor specifikus különbségeket találtunk, melyek magyarázata további vizsgálatokra ösztönöznek.

1. A különféle regressziós modellekből kiderült, hogy a társadalmi-demográfiai tényezők figyelembe vétele önmagában nem elégséges a cigányellenesség magyarázatában, hanem szükséges figyelembe venni az olyan társadalomlélektani tényezőket, mint a tekintélyelvűség. Ez mind a fiatalabb, mind az idősebb korcsoportokra általánosan érvényes tapasztalatként megfogalmazható.

2. Azonban a modellek illeszkedését figyelembe véve kiderült az, hogy a fiatalabbak esetében sem az ún. „kemény” szociológiai változók, sem a tekintélyelvűség együttesen nem képesek oly mértékben magyarázni az attitűdinális különbségeket, mint az idősebbek esetében. E véleményünk az egyik jele annak, hogy az ifjúság esetében nem elhanyagolhatók a sajátos szubkulturális tényezők.

3. Két esetben az is kimutatható volt, hogy figyelembe vett magyarázó tényezők eltérő módon hatnak a cigányellenes attitűdökre (és a tekintélyelvűségekre is) a különböző életkori csoportokban. A vallásosság vizsgált dimenziója (a templomba járás gyakorisága) az idősebbek körében intoleránsabb, előítéletesebb beállítottsággal társult. Az ifjúsági korcsoportban ennek éppen az ellenkezője derült ki, a vallásosság nagyobb fokú toleranciát valószínűsített. hasonlóan eltérő az életkori hatás. Az idősebbeknél a magasabb életkor nagyobb mérvű cigányellenességet implicál, míg az ifjúsági korcsoportban a fiatalabbak azok, akik ellenségesebbek, illetve negatívabban viszonyulnak a cigányokhoz. Fontos tehát, hogy olyan vizsgálatokra kerüljön sor, melyek szisztematikusan képesek feltárni az ifjúság életkor és szubkultúra specifikus sajátosságait.